

LAKIALOITE 31/2013 vp

Laki rikoslain 20 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteen pääasiallisena sisältönä on rangaistusasteikon korottaminen raiskausrikosten vähimmäisrangaistusten osalta.

Aloitteessa esitetään, että raiskauksesta annettavan tuomion vähimmäisrangaistus korotetaan yhdestä vuodesta kahteen vuoteen ja törkeän raiskauksen osalta kahdesta vuodesta neljään vuoteen.

Aloitteessa lisäksi esitetään poistettavaksi raiskausrikoksen tuomitseminen sukupuoliyh-

teyteen pakottamisena silloin, kun teko on tehty kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa. Tämä merkitsisi sitä, että jokainen väkivaltaa tai väkivallan uhkaa käyttäen pakotettu sukupuoliyhteys tuomittaisiin aina joko raiskauksena tai törkeänä raiskauksena. Lievempänä tekemuotona (pakottaminen sukupuoliyhteyteen) tuomittaisiin ainoastaan silloin, kun toinen on pakotettu sukupuoliyhteyteen uhaamalla muulla kuin väkivallalla.

PERUSTELUT

Yleinen mielipide raiskauksesta annettujen rangaistusten ankaroittamisen puolesta on vahvistunut. Käsitettä ns. lievästä raiskauksesta on arvosteltu paljon. Tuomioistuimet eivät voi lähteä muuttamaan oikeuskäytäntöä vain sen vuoksi, että yleinen mielipide muuttuu ja julkinen keskustelu tuo esiin epäkohtia. Eduskunnan on muutettava lakia.

Viime vuosina seksuaalirikosten erityisluonne on ymmärretty. Kuitenkin Suomessa raiskauksia ja seksuaalirikoksia on yleensä tarkasteltu usein ensisijaisesti väkivaltarikoksina. Seksuaalirikosten seuraamukset eivät kuitenkaan yleensä rajoitu vain seksuaaliseen tekoon ja sen yhteydessä mahdollisesti koettuun väkivaltaan ja väkivallan fyysisistä seurauksista toipumi-

seen. Raiskaukset ja seksuaalinen hyväksikäyttö voivat vaurioittaa ihmisen henkistä tilaa koko hänen lopuksi ikäänsä.

Kuitenkin rikoslaissa on edelleen ns. lievää raiskausta koskeva säädös. Sen mukaan raiskauksen normaalin tunnusmerkistön täyttävä teko tulee tuomita raiskausta lievempänä rikoksena eli sukupuoliyhteyteen pakottamisena, kun raiskaus on "kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty". Erityisenä perusteena on mainittu "väkivallan tai uhkauksen vähäisyys". Noin viidesosa raiskausrikoksista on viime vuosina tuomittu tämän säädöksen mukaisesti.

Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen selvityksessä (13/2012) on tarkasteltu, millaisten teko-

jen on katsottu olevan tehty lieventävien asiahaarojen vallitessa. Yleisin peruste on väkivallan vähäisyys. Tällaisia tuomioita on annettu kuitenkin teoista, joissa raiskaaja on lyönyt uhriaan avokämmenellä, kuristanut kurkusta ja aiheuttanut mustelmia. Sukupuoliyhteyteen pakottamisena on tuomittu mm. tapaus, jossa raiskaaja löi lenkillä ollutta naista puistossa kasvoin, repi hiuksista ja kaatoi maahan. Tuomioksi tuli kuusi kuukautta ehdollista.

Samana selvityksen mukaan sukupuoliyhteyteen pakottamisesta on tuomittu yleisimmin alle vuoden mittaisiin ehdollisiin vankeusrangaistuksiin. Ehdotonta vankeutta on tuomittu vain joka kuudennessa tapauksessa.

Väkivallan vähäisyys ei nykytietämyksen valossa ole enää kestävä peruste sille, että tekoa ei tuomittaisi raiskauksena. Jos fyysisesti yleensä vahvempi mies raiskaa naisen, ei raiskausteen ulkopuolista väkivaltaa tarvitse välttämättä käyttää juuri lainkaan. Naispuolinen uhri voi perustellusti kokea vastustelun johtavan vain siihen, että hän tulisi raiskauksen lisäksi vielä muulla tavoin pahoinpidellyksi.

Lakialoitteessa esitetään, että raiskauksen perustekomuodosta tulisi rangaistukseksi vähintään kaksi ja enintään kuusi vuotta vankeutta. Törkeässä tekemuodossa rangaistukseksi tulisi

vähintään neljä ja enintään kymmenen vuotta vankeutta. Nykyisiin säädöksiin verrattuna rangaistusasteikkojen minimejä kaksinkertaistettaisiin, kun maksimit säilyisivät nykyisellään. Käytännössä tämä merkitsisi sitä, että vankeusrangaistus väkivaltaisista tai väkivallan uhkaa käyttäen toteutetuista raiskausrikoksista annettaisiin aina ehdottomana vankeutena.

Lakialoitteen hyväksymisen jälkeen minimirangaistus väkivaltaisista raiskausrikoksista olisi kaksi vuotta. Tapauksissa, joissa lieventäviä perusteita katsotaan olevan, on tietysti mahdollista tuomita rangaistusasteikon alarajalta. Kun vielä huomioidaan, että Suomessa vankeustuomioon tuomitut eivät yleensä suorita vankeusrangaistustaan niin pitkänä aikana kuin se heille tuomitaan, ei rangaistusten voi katsoa muuttuvan kohtuuttomiksi.

Tässä lakialoitteessa esitettyjen muutosten hyväksyminen olisi kuitenkin selkeä viesti lainsäätäjältä, että nyky-yhteiskunta suhtautuu vakavasti seksuaalirikoksiin ja tuomitsee ne jyrkästi.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

rikoslain 20 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 20 luvun 1—3 §, sellaisina kuin ne ovat, 20 luvun 1 § laeissa 563/1998 ja 495/2011 sekä 2 ja 3 § laissa 563/1998, seuraavasti:

20 luku

Seksuaalirikoksista

1 §

Raiskaus

Joka pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen käyttämällä henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa

tai uhkaamalla käyttää sellaista väkivaltaa, on tuomittava *raiskauksesta* vankeuteen vähintään kahdeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Raiskauksesta tuomitaan myös se, joka käyttämällä hyväkseen sitä, että toinen tiedottomuuden, sairauden, vammaisuuden, pelkotilan tai muun avuttoman tilan takia on kykenemätön puolustamaan itseään tai muodostamaan tai il-

maisemaan tahtaan, on sukupuoliyhteydessä hänen kanssaan.

Yritys on rangaistava.

2 §

Törkeä raiskaus

Jos raiskauksessa

1) aiheutetaan tahallisesti toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,

2) rikoksen tekevät useat tai siinä aiheutetaan erityisen tuntuva henkistä tai ruumiillista kärsimystä,

3) rikos tehdään erityisen ra'alla, julmalla tai nöyryyttävällä tavalla tai

4) käytetään ampuma- tai teräasetta tai muuta hengenvaarallista välinettä taikka muuten uhaan vakavalla väkivallalla

ja raiskaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä raiskauksesta* vankeuteen vähintään neljäksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 §

Pakottaminen sukupuoliyhteyteen

Joka muulla kuin 1 §:n 1 momentissa mainitulla uhkauksella pakottaa toisen sukupuoliyhteyteen, on tuomittava pakottamisesta sukupuoliyhteyteen vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 5 päivänä kesäkuuta 2013

Eeva-Maria Maijala /kesk